

Opis źródła:

List czytelnika do redakcji dwutygodnika *Lud Polski*. Autor listu Franciszek Wójcik zostanie później działaczem Polskiego Stronnictwa Ludowego (a następnie PSL-Lewicy i PSL-Piast) z ramienia formacji ludowych będzie posłem na sejm ustawodawczy i ministrem bez teki w rządzie Jędrzeja Moraczewskiego. Jako działacz ludowy kładł duży nacisk na edukację mieszkańców wsi co jest uwidocznione w przytoczonym liście.

Miejsca wydania:

Lud Polski, dwutygodnik dla ludu, pismo ekonomiczno-polityczne, 1891, nr 16 (15 sierpnia), s. 7.

Treść źródła:

Wyciąże 2 sierpnia 1891 r.

Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus!

Jak wielka zabobonność panuje jeszcze pomiędzy ludem wiejskim, jest dowodem bieżący rok. Ponieważ w tym roku, nieomal bez przerwy deszcze padają, przeto ludność wiejska przypisuje to sprowadzeniu zwłok Adama Mickiewicza do Krakowa.

Tłumacząc sobie w ten sposób, jakoby Adam Mickiewicz był jakowymś planetnikiem, co chmury prowadzi. Nie ulega wątpliwości, że takie gusła powstały w następujący sposób. Słyszeli ludzie na wsi o Adamie Mickiewiczu, że był sławnym poetą, a że nie każdy wieśniak wymawia należycie wyrazy, ale takowe mazuruje, przeto mówią zamiast poeta, poetnik, później zaś inni zrobili z tego poetnika planetnika.

Mówią jeszcze, jak słyszałem, jakoby ktoś opowiadał, że gdzie pierwiej leżał Mickiewicz, to tam wciąż deszcze były, dlatego tamtejszy naród nakazał go wziąć nam jako tutejszego, ponieważ już zupełnie mieli tamtejsi mieszkańcy w nędzę popaść. Dlatego też idzie z ust, że panowie i księża wezmą go z zamku z Krakowa i puszcza Wisłą za wodą, bo i nasz kraj przyszedłby z tego powodu do biedy.

A zatem jest z tego dowód najlepszy, co za ciemnota i brak oświaty pomiędzy ludem wiejskim, bo takie mowy słyszeć, jest się z czego doprawdy śmiać, a z drugiej strony litość bierze z powodu ciemnoty w naszej Galicji!

Proszę zatem Szanowną Redakcję o umieszczenie niniejszego listu w „Polskim Ludzie”, ażeby podobne plotki i gusła czytelnicy zbijali, i wytłumaczyli tym, którzy tak mówią, czym był właściwie Adam Mickiewicz.

Franciszek Wójcik

Słowniczek pojęć.

Planetnik - postać z wierzeń słowiańskich, demoniczna lub półdemoniczna istota mieszkająca w niebiosach władająca zjawiskami atmosferycznymi jak chmury, deszcze i burze. W niektórych wierzeniach planetnikami zostawały dusze niektórych zmarłych.

Wieszcz – W *Słowniku Gwar Polski* Jana Karłowicza^[1] wieszcz oznacza również osobę, która po śmierci zostaje upiorem.

Wskazówki:

Tekst ten można wykorzystać na zajęciach poświęconych narodzinom prasy i czytelnictwa lub przy powstaniu partii politycznych i omawianiu ruchu udowego. Przydatny może być również na zajęciach poświęconych Adamowi Mickiewiczowi i odbiorowi jego twórczości przez społeczeństwo. Warto podkreślić, iż po liście Wójcika już w następnym numerze na pierwszej stronie znajduje się tekst tłumaczący kim był Mickiewicz.

Pytania do źródła:

Pytania dla uczniów szkoły podstawowej i uczniów szkoły średniej (poziom podstawowy):

1. Kim był Adam Mickiewicz?
2. Jakie obawy mają mieszkańcy wsi związane z pochówkiem Adama Mickiewicza?
3. Co redakcja powinna zrobić by mieszkańcy małopolski nie bali się osoby Mickiewicza?
4. Jakie jeszcze inne istoty według przekazów ludowych zamieszkiwały świat?

Pytania dla uczniów szkoły średniej (poziom rozszerzony):

1. Kto był typowym czytelnikiem *Ludu Polskiego*?
2. Z jaką formacją polityczną związana była redakcja *Ludu Polskiego*? Jakie miała cele i zamierzenia wobec mieszkańców wsi?
3. Jakie utwory o duchach i czarach napisał Mickiewicz?

Literatura pomocnicza:

- M. Janion, *Wampir: biografia symboliczna*, Gdańsk 2002.
Ł. Kozak, *Upiór historia naturalna*, Warszawa 2023.

Najważniejsze cezury:

- 1855 – Śmierć Adama Mickiewicza w Stambule, rok później sprowadzono jego ciało drogą morską do Marsylii i następnie pochowano w Paryżu.
1890 – Przeniesienie ciała Adama Mickiewicza z Paryża na Wawel.
1889 – Powstanie pierwszych chłopskich komitetów wyborczych do austriackiej Rady Państwa.

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord: Mateusz Maleszka

[1] J. Karłowicz, *Słownik Gwar Polskich*, T. VI, Kraków 1911, s. 120.